

IZVJEŠTAJ ZA GODINU DANA RADA
MINISTARSTVO RUDARSTVA, NAFTE I GASA

DIREKTORAT ZA GEOLOGIJU I RUDARSTVO

U toku 2024. godine realizovane su sljedeće obaveze utvrđene Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu:

- ✓ **Informacije o aktivnostima u oblasti koncesija za istraživanje i proizvodnju čvrstih mineralnih sirovina**

Koncesije za istraživanje i proizvodnju čvrstih mineralnih sirovina

Ministarstvo energetike i rudarstva (naslednik – Ministarstvo rudarstva, nafte i gasa) je u I kvartalu, u skladu sa Programom rada Vlade, dostavilo Informaciju Vladi Crne Gore o stanju u oblasti koncesija po osnovu zaključenih ugovora sa predlogom mjera, koje je Vlada usvojila.

U prvoj polovini 2024. godine Vlada Crne Gore imala je zaključena 52 ugovora o koncesiji za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju čvrstih mineralnih sirovina, po osnovu 34 ugovora koncesionari su vršili proizvodnju mineralne sirovine, dok su ostalih 20 ugovora u fazi detaljnih geoloških istraživanja mineralnih sirovina ili su u postupku dobijanja odobrenja, kako bi se stekli uslovi za eksploataciju.

Stalni dio koncesione naknade za 2024. godinu iznosi **3.431.193,93 €**, dok je promjenjivi dio koncesione naknade za 2023. godinu **2.036.196,14 €**. Ukupna koncesiona naknada (SDN + PDN) za posljednje tri (3) godine, po godinama iznosi:

- za 2021./22 godinu 3.951.326,89 €;
- za 2022./23 godinu 4.519.137,13 €.
- za 2023./24 godinu **5.467.393,07 €.**

Iznos koncesione naknade za 2023/24. godinu u odnosu na 2022/23. godinu veći je za **20,98%**.

Proizvodnja uglja u 2024. godini u odnosu na prethodnu godinu bilježi pad od **22,69%**. Proizvodnja crvenih boksita bilježi rast od 39,34%. Proizvodnja rude olova i cinka je manja za **11,80%**. Sa aspekta uglja i metaličnih mineralnih sirovina, proizvodnja bilježi pad od **10,18%**.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 17. maja 2024. godine, donijela Plan davanja koncesija za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju mineralnih sirovina za 2024. godinu, a na sjednici održanoj 12. septembra 2024. godine, Dopunu godišnjeg Plana davanja koncesija za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju mineralnih sirovina za 2024. godinu.

✓ **U toku 2024. godine zaključeni su Ugovori o koncesiji između:**

- Vlade CG – Ministarstva energetike i rudarstva, i DOO Kekec – Kolašin, Ugovor o koncesiji za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju tehničko građevinskog kamena na lokalitetu „Bakovići“, opština Kolašin;
- Vlade CG – Ministarstva energetike i rudarstva, i DOO Bemax – Podgorica, Ugovor o koncesiji za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju tehničko građevinskog kamena (Vulkanit) na lokalitetu „Piševska rijeka 1“, opština Andrijevica;
- Vlade CG – Ministarstva rudarstva, nafte i gasa, i DOO Novi boksiti – Nikšić, Ugovor o koncesiji za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju potencijalnih ležišta crvenih boksita „Blok broj 4“, opština Nikšić;

i šest (6) Aneksa Ugovora o koncesiji:

- Aneks 1 Ugovora o koncesiji za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju nemetalične mineralne sirovine tehničko-građevinsko kamena lokaliteta „Ober“, opština Bijelo Polje;
- Aneks 2 Ugovora o koncesiji za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju nemetalične mineralne sirovine mrkolignitnog uglja lokaliteta „Glisnica“, opština Pljevlja;
- Aneks 1 Ugovora o koncesiji za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju nemetalične mineralne sirovine tehničko-građevinsko kamena lokaliteta „Krivošije“, opština Kotor;
- Aneks 1 Ugovora o koncesiji za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju nemetalične mineralne sirovine tehničko-građevinsko kamena lokaliteta „Ledenice“, opština Kotor;
- Aneks 1 Ugovora o koncesiji za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju nemetalične mineralne sirovine tehničko-građevinsko kamena lokaliteta „Stupne“, opština Kotor;
- Aneks 1 Ugovora o koncesiji za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju nemetalične mineralne sirovine tehničko-građevinsko kamena lokaliteta „Velja Gorana“, opština Bar;

Ministarstvo rudarstva, nafte i gasa uputilo je poziv za javnu raspravu za Nacrte koncesionih akata: ležištu nemetalične mineralne sirovine tehničko-građevinskog kamena „Lješevića Gajevi“, opština Kotor; ležištu nemetalične mineralne sirovine tehničko-građevinskog kamena „Pogled“, opština Rožaje i lokalitetu nemetalične mineralne sirovine tehničko-građevinskog kamena (prirodnog šljunka i pijeska) „Ražano polje 2“, opština Žabljak. U narednom periodu 2024. godine slijedi Poziv za javnu raspravu za lokalitete utvrđene Planom i dopunom Plana za 2024. godinu.

Normativna aktivnost:

- ✓ **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o rudarstvu** – na Nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o rudarstvu u toku je formiranje Radne grupe.
- ✓ **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o geološkim istraživanjima** – Radna grupa je završila rad na Nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o geološkim istraživanjima. Završena je javna rasprava o Nacrtu zakona i isti će u skladu sa planiranom dinamikom upućen na mišljenje nadležnim državnim organima.
- ✓ **Program geoloških istraživanja za 2024. godine**
Programom geoloških istraživanja u Crnoj Gori za 2024. godinu predviđena je realizacija projekata i tema iz oblasti: osnovnih geoloških istraživanja, osnovnih i detaljnih geoloških istraživanja mineralnih sirovina van eksploatacionih polja i razvojnih istraživanja. Većina projekata iz Programa geoloških istraživanja je realizovana u toku 2024. godini.

KLJUČNE PORUKE

- ✓ Crna Gora ima solidan geološki potencijal za istraživanje i pronalazak novih ležišta mineralnih sirovina. Na teritoriji Crne Gore do sada je utvrđeno 26 vrsta mineralnih sirovina. Dosadašnjim geološkim istraživanjima utvrđene su rezerve raspoloživih mineralnih sirovina na različitim nivoima, od eksploatacionih do potencijalnih. U dokumentu Državni plan eksploatacije mineralnih sirovina 2019-2028., koji je Vlada donijela na sjednici od 27.juna 2019. godine, izrađen u saradnji resornog Ministarstva i JU Zavoda za geološka istraživanja– Podgorica, definisane su mineralne sirovine od izuzetnog značaja za ekonomski razvoj, način njihove valorizacije čime su stvorene pretpostavke za unapređenje rudarske djelatnosti i obezbjeđenje održivog korišćenja neobnovljivog mineralnog resursa zasnovanog na njegovom dugoročnom korišćenju.
- ✓ Rudarska djelatnost treba da se razvija kroz racionalno upravljanje mineralnim resursima u kontekstu održivog razvoja, a u pravcu energetske nezavisnosti i daljeg ekonomskog razvoja. Ističemo i značaj planskih i urbanističkih dokumenata sa potrebnim geološkim osnovama od interesa za državu, počev od opštinskih prostorno-urbanističkih planova u primorskim opštinama do planova generalne regulacije.
- ✓ Za efikasnije sprovođenje politike u oblasti koncesija čiji su predmet geološka istraživanja i eksploatacija mineralnih sirovina, neophodno je dalje kadrovsko jačanje Direktorata za geologiju i rudarstvo i JU Zavoda za geološka istraživanja Crne Gore, inoviranje propisa koji regulišu ovu oblast (u toku je postupak izrade predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o rudarstvu i Zakona o geološkim istraživanjima, uz akcenat da je neophodno izvršiti i izmjene i dopune

postojećeg Zakona o koncesijama), te jačati međuresorsku saradnju na državnom nivou i na relaciji lokalna samouprava – Ministarstvo. Važan segment za kvalitetno sprovođenje politike u ovoj oblasti jeste kadrovsko jačanje inspeksijskih službi čime će se obezbijediti efikasniji inspeksijski nadzor nad primjenom propisa koji regulišu ovu oblast. Pomenuto insitucionalno i kadrovsko jačanje osnažiće planove i strateško opredjeljenje države u sektoru rudarstva.

DIREKORAT ZA NAFTU I GAS

U toku 2024. godine realizovane su sljedeće obaveze utvrđene Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu:

Tematski dio

- ✓ **Informacija o aktivnostima na istraživanja i proizvodnje ugljovodonika**
- ✓ **Izveštaj o realizaciji utroška sredstava direktne budžetske podrške EK za prevazilaženje energetske krize**

Normativni dio

- ✓ **Predlog Zakona o sigurnosti snabdijevanja naftnim derivatima** - Utvrđen na Vladi Crne Gore 13. juna 2024. godine. Ovo zakonsko rješenje ima za cilj osiguravanje visokog nivoa sigurnosti snabdijevanja naftnim derivatima na pouzdan i transparentan način, održavanjem minimalnih zaliha naftnih derivata i uspostavljanjem potrebnih proceduralnih uslova za rješavanje ozbiljnih nestašica i/ili poremećaja u snabdijevanju.
- ✓ Finalizovao ažuriranje **Akcionog plana formiranja i upravljanja obaveznim rezervama naftnih derivata** sa ciljem transponovanja i implementacije EU Direktive 2009/119/EC, što predstavnja jednu od obaveza iz ključnog mjerilo za zatvaranje Pregovaračkog poglavlja 15 – Energetika koje se odnosi na sigurnost snabdijevanja naftnim derivatima, zajedno sa uspostavljanjem regulatornog okvira i početkom formiranja obaveznih rezrvi.
- ✓ Pripremljeni podzakonski akti Zakona o sigurnosti snabdijevanja naftnim derivatima: **Pravilnik o metodologiji prikupljanja i obrade podataka i obračunavanju prosječnog dnevnog neto uvoza i prosječne dnevne potrošnje naftnih derivata i količine formiranih obaveznih rezervi naftnih derivata** i **Pravilnik o načinu obračuna i uplate naknade za obavezne rezerve naftnih derivata**.
- ✓ Finalizovan **Predlog zakona o mjerama sigurnosti prilikom istraživanja i proizvodnje ugljovodonika u podmorju** kojim se uređuju mjere sigurnost, odnosno uslovi kojih se moraju pridržavati operatori prilikom sprovođenja operacija sa ugljovodonicima u podmorju, kao i obaveze države u pogledu kontrole vršenja operacija od strane operatora, a sve u cilju sprečavanja velikih nesreća tokom izvođenja ovih operacija.

- ✓ Pripremljeni podzakonski akti Zakona o mjerama sigurnosti prilikom istraživanja i proizvodnje ugljovodonika u podmorju: **Uredba o načinu povraćanja blokova i načinu pristupa trećih lica upstream postrojenjima** i **Uredba o načinu obračuna i plaćanja naknade za proizvodnju nafte i gasa.**
- ✓ Pripremljeni podzakonski akti Zakona o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika: **Pravilnik o zaštiti i zdravlju na radu zaposlenih tokom istraživanja i proizvodnje ugljovodonika** i **Pravilnik o bližem sadržaju planova i dokumentacije za potrebe sigurnosti operacija sa ugljovodonicima.**

Ostale aktivnosti Direktorata za naftu i gas

- ✓ Otpočeta realizacija **kapitalnog projekta adaptacije i modernizacije naftnih skladišta** u državnom vlasništvu oznake R-11, R-12, R-18 na terminalu u luci Bar za potrebe skladištenja obaveznih rezervi naftnih derivata – spreman javni poziv za izbor izvođača radova i izbor nadzora nad izvođenjem radova adaptacije i modernizacije skladišnih rezervoara u držanom vlasništvu.
- ✓ Sprovode se finalne aktivnosti na pripremi **javnog poziva za 3D istraživanje crnogorskog podmorja** sa ciljem utvrđivanja ugljovodonične potencijalnosti na svim blokovima.
- ✓ Finalizovana **pravila za pristup sobi sa podacima** kojima se definiše način pristupa seizmičkim, geofizičkim i geološkim podacima o ugljovodoničnoj potencijalnosti crnogorskog podmorja.
- ✓ Finalizovana **Mapa puta zelenog vodonika**, projekat podržan od strane GIZ-a, odnosno njemačke Vlade kroz program Međunarodne klimatske inicijative (IKI) sa ciljem doprinosa ispunjenju klimatskih i energetske ciljeva kroz diversifikaciju energetske izvora.

KLJUČNE PREPORUKE

- ✓ **Formiranja strateških rezervi naftnih derivata**

Ključni prioritet Direktorata je uspostavljanje mehanizama kontrole u procesu formiranja strateških rezervi naftnih derivata. Ove rezerve igraju ključnu ulogu u očuvanju energetske sigurnosti Crne Gore i obezbjeđivanju stabilnog snabdijevanja tržišta u slučaju krize ili poremećaja u lancu snabdijevanja. Stoga je važno obezbijediti transparentnost i odgovornost svih uključenih strana, kao i primjenu međunarodnih standarda u ovoj oblasti kako bi se smanjili potencijalni rizici i zloupotrebe.

- ✓ **Nastavak istraživanja ugljovodonika u crnogorskom podmorju**

Istraživanja ugljovodonika u crnogorskom podmorju ključna su za bolji uvid u potencijalne rezerve nafte i gasa Crne Gore. Ovi podaci omogućavaju kreiranje dugoročne

energetske politike zasnovane na realnim resursima, što je neophodno za planiranje i privlačenje investicija u sektor. Dalje istraživanje omogućava Crnoj Gori da bolje procijeni svoje potencijale i izgradi strategije koje će doprineti održivom ekonomskom razvoju, istovremeno uvažavajući ekološke standarde.

✓ **Uspostavljanje procesa markiranja goriva**

Implementacija procesa markiranja goriva, koji je predviđen fiskalnom strategijom, od suštinske je važnosti za borbu protiv sive ekonomije i nelegalne trgovine gorivom. Ovaj proces omogućava precizno praćenje porijekla goriva na tržištu i osigurava bolju naplatu poreza, čime se jača fiskalna stabilnost države. Direktorat mora osigurati tehničku i regulatornu usklađenost ovog sistema sa međunarodnim standardima kako bi se obezbijedila efikasnost i smanjio rizik od neregularnosti.

✓ **Uvođenje biogoriva i alternativnih goriva**

Uvođenje biogoriva i alternativnih goriva predstavlja važan korak ka diversifikaciji energetskega sektora, posebno imajući u vidu dominantnu oslonjenost na snabdijevanja fosilnim gorivima u sektoru transporta. Obaveznost uvođenja biogoriva doprinosi smanjenju emisije štetnih gasova, čime se olakšava prelaz ka održivijim izvorima energije. Direktorat u narednom periodu treba da kreira regulatorni okvir u ovoj oblasti ali i da podstiče razvoj infrastrukturnih kapaciteta za proizvodnju, distribuciju i upotrebu biogoriva, kao i drugih alternativnih goriva poput vodonika i električne energije u transportu, što će doprinijeti energetskega tranziciji Crne Gore.

✓ **Jačanje regionalne saradnje**

Regionalna saradnja je ključna za efikasno i održivo upravljanje energetskega resursima. Neophodno je aktivno učešće u regionalnim inicijativama i projektima, poput Jadransko-jonskog gasovoda (IAP). Ovaj gasovod je strateški projekat koji će doprineti energetskega diversifikaciji i boljoj povezanosti Crne Gore sa evropskim gasnim tržištima, pozicionirajući istovremenu Crnu Goru kao energetskega hub regiona. Takođe, vodonik se sve više prepoznaje kao čista alternativa fosilnim gorivima, a zajednički razvoj infrastrukture i tehnologija u regionu može doprineti bržem razvoju ove tehnologije, kroz povećanu mogućnost povlačenja finan sijskih sredstava izEU fondova, što ujedno omogućava Crnoj Gori da bude dio regionalnih lanaca snabdijevanja i podsticanja prelaza na održivu mobilnost.

✓ **Jačanje kadrovskih kapaciteta**

Za uspješnu implementaciju pomenutih preporuka od suštinske važnosti je jačanje kadrovskih kapaciteta, u kvantitativnom i kvalitativnom smislu. Stručno usavršavanje u oblastima novih tehnologija, regulative i tržišnih trendova u sektoru nafte, gasa i alternativnih goriva omogućilo bi efikasnije upravljanje energetskega resursima.